

Корнійко Ірина Валеріївна канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри германської філології
Київський національний лінгвістичний університет, Україна

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН ДЛЯ НАВЧАННЯ ЯК ДИДАКТИЧНА ОСНОВА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Сучасна методика навчання німецької мови як іноземної базується на принципах орієнтації на здобувача освіти, комунікативності, діяльності, компетентності, автономії, індивідуалізації та рефлексії [2]. Особливої актуальності останнім часом набуває проблема врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти в умовах гетерогенних навчальних груп. Реалізація особистісного підходу у навчанні німецької мови зумовлює необхідність впровадження дидактичних підходів, які забезпечують доступність, ефективність і інклюзивність навчального процесу для кожного здобувача освіти, незалежно від типу навчального закладу.

У сучасній дидактиці одним із таких підходів, що може розглядатися як концептуальна основа індивідуалізації навчання, є універсальний дизайн навчання (Universal Design for Learning, UDL), який передбачає проектування навчального середовища з урахуванням різноманітності здобувачів освіти ще на етапі планування [1]. Поряд із ним використовується і внутрішня (внутрішньогрупова) диференціація (Binnendifferenzierung), яка має адаптивний характер [2].

Внутрішня диференціація передбачає адаптацію навчальних матеріалів до потреб здобувачів освіти з огляду на темп навчання, когнітивні особливості учнів/студентів, рівень їхньої підготовки. Цей підхід передбачає, що викладач адаптує навчальний матеріал відповідно до зазначених особливостей здобувачів освіти. На практиці це означає підготовку кількох варіантів завдань, визначення тих, хто виконує той чи інший варіант, а також способів представлення результатів [3].

На відміну від цього, універсальний дизайн навчання, який так само має на меті забезпечити індивідуалізацію навчання, розглядає викладача і здобувача освіти як проактивних учасників навчального процесу. Завдання викладача полягає в тому, щоб запропонувати різні шляхи доступу до навчального матеріалу, способи його опрацювання і виконання завдань, а також представлення результатів. Відповідно до підходу UDL, це досягається

через забезпечення множинних способів представлення інформації, шляхів виконання та презентації результатів, а також залучення слухачів до навчального процесу [1]. У такий спосіб з самого початку створюється безбар'єрне навчальне середовище, у якому йдеться не про адаптацію навчальних матеріалів до потреб окремих здобувачів освіти, а про забезпечення множинності вибору. Різноманітність навчальної групи враховується вже на етапі планування навчального процесу [1].

Унаочнимо реалізацію цього підходу на рівні A1 на прикладі вправи «малюнковий диктант» (Bildtdiktat) на тему «Меблі. Облаштування кімнати». Застосовуючи різні способи навчання – аудіальний, візуальний, моторний, кооперативний – здобувачі освіти вчать детально розуміти опис кімнати і відтворювати його графічно. Вправа має на меті закріплення лексичних навичок з теми та розвиток навичок аудіювання. Здобувачі освіти працюють у малих групах або в парах. Слухаючи аудіо з описом кімнати, вони відтворюють його графічно.

Додатково використовуються лексичні одиниці з теми з ілюстраціями, схеми та зображення, які візуалізують уживання локальних прийменників і прислівників. Ці матеріали розміщуються в навчальному просторі таким чином, щоб бути доступними для всіх здобувачів освіти і полегшувати розуміння аудіотексту, що відповідає принципам мультимодальності навчання [1]. Текст може прослуховуватися за потреби кілька разів. Самоконтроль або контроль виконання вправи здійснюється шляхом порівняння створеного малюнка з оригінальним зображенням або з транскрипцією тексту диктанту. Наступним етапом може бути усний або письмовий опис власної кімнати, що забезпечує перенесення набутих знань і навичок у нову комунікативну ситуацію.

З позиції універсального дизайну навчання ця вправа реалізує множинні способи сприйняття інформації (аудіо, візуальні опори), множинні способи діяльності (малювання, говоріння, письмо) та різні форми залучення до навчання (кооперативна робота, варіативність виконання) [1].

Водночас вправа типу «малюнковий диктант» може бути дидактизована і відповідно до принципу внутрішньої диференціації (Binnendifferenzierung) шляхом варіювання складності, обсягу навчального матеріалу, ступеня підтримки та форм організації діяльності [2].

Отже, універсальний дизайн навчання може розглядатися як дидактична основа індивідуалізації навчання іноземних мов, оскільки він забезпечує системне врахування різноманітності здобувачів освіти та створення інклюзивного навчального середовища ще на етапі планування навчального

процесу, тоді як внутрішня диференціація виступає як інструмент адаптації навчання до конкретних умов [1; 3].

Список використаних джерел:

1. CAST. (2024). *Universal Design for Learning Guidelines version 3.0*. Вилучено з: <https://udlguidelines.cast.org>
2. Funk, H., Kuhn, C., Skiba, D., Spaniel-Weise, D., & Wicke, R. E. (2014). *Deutsch Lehren Lernen 2: Wie lernt man die Fremdsprache Deutsch?* München: Goethe-Institut / Langenscheidt.
3. Funk, H., Kuhn, C., Skiba, D., Spaniel-Weise, D., & Wicke, R. E. (2014). *Deutsch Lehren Lernen 6: Curriculare Vorgaben und Unterricht planen*. München: Goethe-Institut / Langenscheidt.